

Sygn. akt VII U 446/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 marca 2017 r. w Warszawie

sprawy D. Ł. i E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania D. Ł. i E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 12 stycznia 2016 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 12 lutego 2016 r. D. Ł. i E. M. za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. złożyły do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie odwołanie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 12 stycznia 2016 r., znak: (...) stwierdzającej, iż D. Ł. jako pracownik u płatnika składek E. M. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia 20 sierpnia 2015 r. Odwołujące wskazały, że D. Ł. była zatrudniona w firmie E. M. i wykonywała rzeczywistą pracę. Ponadto stwierdzono, iż współpraca pomiędzy D. Ł. a E. M. jest korzystna dla każdej ze stron, gdyż w związku z pokrewieństwem opiera się na zasadzie całkowitego zaufania i zrozumienia (k. 2-3 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 marca 2016 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy w uzasadnieniu wskazał, że odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 sierpnia 2015 r., a w dniu 21 września 2015 r. stała się niezdolna do pracy. W ocenie Oddziału strony nie przedstawiły dokumentów, które potwierdzałyby wykonywanie czynności powierzonych w ramach stosunku pracy D. Ł.. Organ rentowy podniósł także, iż w czasie nieobecności w pracy D. Ł. na jej stanowisko nie zatrudniono nowej osoby, co oznacza, iż tworzenie tego miejsca pracy było zbędne. Ponadto wskazano, iż D. Ł. nie była wcześniej zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z jakiegokolwiek tytułu. Wobec powyższego zaskarżoną decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. organ rentowy stwierdził, że D. Ł. nie podlega od dnia 20 sierpnia 2015 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek E. M. (k. 13-14 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W związku z koniecznością ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. pismem z dnia 16 listopada 2015 r. zawiadomił odwołującą na podstawie art. 50 § 1, art. 61 § 1 i § 4 k.p.a. oraz art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie ustalenia prawidłowości zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek na te ubezpieczenia D. Ł. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej u płatnika składek E. M. (akta ZUS).

D. Ł. została zatrudniona u płatnika składek E. M. na podstawie umowy o pracę zawartej w dniu 20 sierpnia 2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku asystenta z wynagrodzeniem w kwocie 3500,00 złotych brutto (akta ZUS).

W dniu 27 lipca 2015 r. odwołująca uzyskała zaświadczenie lekarskie dopuszczające ją do wykonywania obowiązków pracowniczych na stanowisku asystentki (akta ZUS).

Odwołująca w dniu 21 sierpnia 2015 r. uzyskała zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy celem zaznajomienia pracownika z podstawowymi przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy zawartymi w Kodeksie pracy (akta ZUS).

D. Ł. wspólnie z płatnikiem składek podpisała listę płac za okres od sierpnia do listopada 2015 r. (akta ZUS).

W oparciu o powyższe ustalenia, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję z dnia 12 stycznia 2016 r., znak: (...) na podstawie art. 83 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 2 i 83 § 1 k.c. oraz art. 22 § 1 i art. 300 k.p. Organ rentowy stwierdził, że D. Ł. jako pracownik płatnika E. M. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 20 sierpnia 2015 r. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że w trakcie postępowania wyjaśniającego nie przedstawiono dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy. Oddział podniósł również, że poza płatnikiem brak jest innych osób, które mogłyby potwierdzić fakt zatrudnienia odwołującej. W ocenie organu rentowego dokumenty przedłożone przez strony postępowania stanowią jedynie środek uwiarygodnienia działania stron, dążącego do obejścia przepisów prawa, aby skorzystać ze świadczeń w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym (akta ZUS).

Zgodnie z zaświadczeniem o niezaleganiu w podatkach z dnia 30 sierpnia 2016 r. płatnik składek nie posiadał zaległości podatkowych względem Urzędu Skarbowego (k. 47-48 a. s.).

Firma E. M. zgodnie z zeznaniem osiągnęła dochód w 2014 r. 39690,77 złotych oraz w 2015 r. 27095, 21 złotych (k. 54-70 a. s.)

Podczas osobnych spotkań z A. R. i T. P., D. Ł. zrobiła kawę i wypełniła odpowiednie formularze. W momencie spotkania w siedzibie firmy byli oni jedynymi klientami odwołującej (zeznania świadków A. R. i T. P., k. 51 a. s.).

W oparciu o treść opinii biegłego sądowego z zakresu chirurgii naczyniowej Sąd ustalił, iż D. Ł. ma ustalone rozpoznanie obustronnych żylaków powierzchwniowych obu kończyn dolnych, które pojawiły się po porodzie w 2009 r.,

a nasilenie przypadłości nastąpiło w 2013 r. po drugim porodzie. Od dnia 1 sierpnia 2015 r. D. Ł. była zdolna do podjęcia pracy w charakterze asystentki, a stwierdzona patologia żylna nie skutkowała niezdolnością do podjęcia pracy (k. 92-93 a. s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego, a także opinię biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej, gdyż ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony niniejszego postępowania. Sąd wskazuje, że co prawda uznał za wiarygodne dokumenty złożone przez odwołującą w toku postępowania administracyjnego i sądowego w postaci umowy o pracę, zaświadczenia lekarskiego, karty szkolenia wstępnego oraz list płac, jednak same w sobie nie decydują o zaistnieniu wszystkich przesłanek świadczących o stosunku pracy.

Sąd oceniając osobowy materiał dowodowy, dał wiarę zeznaniom świadków T. P. i A. R., jednak nie miały one znaczenia dla wydanego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Co prawda świadkowie potwierdzili, że D. Ł. wykonywała pewne obowiązki jakie można przypisać asystentce tj. kontakt telefoniczny, zrobienie kawy, czy wypełnienie formularza, jednakże nie posiadali wiedzy odnoszącej się do zakresu obowiązków odwołującej czy też faktycznie wykonywanych przez nią czynności w ramach zawartego stosunku pracy. Na uwagę zasługuje także fakt, iż obaj świadkowie zeznali, że byli jedynymi klientami odwołującej w chwili, w której pojawili się w siedzibie firmy oraz, że nikt inny nie czekał, aby zostać obsłużonym. Przedstawione i zebrane w toku postępowania sądowego dokumenty w żadnej mierze nie wskazują i nie potwierdzają, aby odwołująca rzeczywiście wykonywała obowiązki jakie zostały jej powierzone w związku z zawarciem stosunku pracy.

W ocenie Sądu opinia biegłego sądowego jest wiarygodnym dowodem w sprawie, gdyż wydana została w oparciu o obiektywne wyniki badań odwołującej. Zdaniem Sądu opinia powołanego w sprawie biegłego nie pozostawia żadnych wątpliwości, co do dokładnego określenia stanu zdrowia wnioskodawczyni.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie D. Ł. i E. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 12 stycznia 2016 r., znak: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Jedyna kwestia sporna w niniejszym postępowaniu dotyczyła ustalenia, czy D. Ł. od dnia 20 sierpnia 2015 r. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek E. M.. Aby tę kwestię rozstrzygnąć, należało dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 j.t.), zwanej dalej „ustawą”.

Art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Ponadto w myśl art. 13 pkt 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, tj. pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Stosownie zaś do zawartej w art. 2 k. p. definicji – pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie m.in. umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy.

W świetle art. 22 § 1 k. p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Jak stanowi art. 58 § 1 i § 2 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca

na celu obejścia ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z art. 83 § 1 i § 2 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli wskutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze.

Sąd zważył, że decyzja organu rentowego w przedmiocie wyłączenia odwołującej z ubezpieczeń społecznych była prawidłowa i odpowiadała prawu. Sąd co do zasady uznał przedstawione dokumenty przez odwołującą się na okoliczność świadczenia pracy za wiarygodne. Jednakże ze względu na brak podstaw faktycznych należało uznać, że dokumenty w postaci umowy o pracę, listy płac, karty szkolenia wstępnego, zaświadczenia lekarskiego zostały wytworzone w celu uzyskania świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jedną z naczelných przesłanek zaistnienia stosunku pracy zgodnie z art. 22 k.p. jest wykonywanie na rzecz pracodawcy określonego typu zadań przez pracownika. Sąd doszedł do przekonania, że praca odwołującej była wykonywana dla pozorów, a czynności odpowiadające zakresowi czynności osoby wykonującej pracę na stanowisku asystentki były wykonywane sporadycznie. Przedstawione okoliczności dają podstawy do stwierdzenia, iż w rozumieniu art. 83 k.c. w zw. z art. 22 k.p. i naruszeniem zasad współżycia społecznego umowa została zawarta dla pozorów, a jej celem było uzyskanie świadczeń z FUS. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu wynika z faktycznego wykonywania pracy i realizacji powierzonych obowiązków. W wyniku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego w toku sprawy ustalono, iż wolą stron było jedynie uzyskanie wymiernych korzyści finansowych dla odwołującej.

Sąd doszedł do przekonania, że okoliczność związana z przebywaniem osoby w biurze swojego fikcyjnego pracodawcy nie oznacza i nie prowadzi w konsekwencji do pewnego założenia, że w związku z tym faktycznie świadczyła pracę. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., sygn. akt II UZP 2/05, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 sierpnia 2007 r., sygn. akt III UK 26/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., sygn. akt III UK 30/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt III UK 7/09) umowa o pracę w konkretnych okolicznościach może być uznana za nieważną. Podstawą jest naruszenie zasad współżycia społecznego, polegające na świadomym osiągnięciu korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia i ważność samej umowy o pracę, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że umowa nosi znamiona pozorowości i pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego lub zmierza do obejścia prawa. Powyższe twierdzenia przyjęte na podstawie okoliczności ujawnionych w trakcie postępowania dają podstawę do uznania, iż umowa o pracę jest nieważna z mocy art. 58 § 2 w związku z art. 83 k.c. Tym samym należy uznać, że uzasadnione jest przyjęcie, iż doszło do naruszenia zasad współżycia społecznego, a zatrudnienie odwołującej u płatnika składek miało na celu wyłącznie uzyskanie korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu. Także bliskie pokrewieństwo odwołujących się wskazuje na fakt, iż E. M. jako matka zatrudniającej D. Ł. chciała wyświadczyć przysługę, aby córka mogła uzyskać stosowne świadczenia z FUS.

Ponadto Sąd zważył, iż nie doszło do spełnienia naczelných przesłanek, od których zależy istnienie stosunku pracy pomiędzy pracownikiem a pracodawcą. W ocenie Sądu zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy zarówno w postępowaniu wyjaśniającym, jak i sądowym nie pozwala stwierdzić, aby istniał nadzór pracowniczy pomiędzy odwołującymi się. Ubezpieczona ani płatnik składek w sposób należyty nie wykazały, aby pracodawca w sposób faktyczny realizując swoje obowiązki z mocy art. 22 k.p. miał nadzorować jakość pracy wykonywanej przez swojego

pracownika. Na powyższe w sposób jednoznaczny nie wskazują zgromadzone dokumenty w aktach sprawy ani tym bardziej zeznania zawnioskowanych świadków.

Wobec powyższego Sąd nie znalazł żadnych podstaw faktycznych ora prawnych, aby objąć obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi D. Ł. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek E. M.. W związku z tym, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Zarządzenie: (...)

(...)